

N:o 249.

Af Herr J. A. Åstrand: Angående åtskilliga förändringar i nu gällande förordning om villkoren för bränvinstillverkning.

Då husbehofsbränningen borttogs och all bränvinstillverkning sattes under sträng kontroll, vidtogs utan tvifvel ett stort och viktigt steg för undanrödjande af den mängd oarter, som med denna handtering småningom sammanväxt. Det nästan i hvarje by utöfvade lönnkrögeriet, de otaliga bevisen på omåttligt förtärande af bränvin samt deraf härflytande brott, fattigdom och moraliskt elände hade hos hela nationen framkallat en leda för sjelfva bränvinstillverkningen, som tydligt kan spåras i de öfverdrifvet stränga vilkor för bränvinsbrännings utöfvande, hvilka i den nya författningen inrymdes. Man åtnöjde sig icke med att fästa en hög accis och sträng kontroll vid bränvinstillverkningen, utan man sökte än vidare begränsa den genom att stadga ett minimum af 300 kannors daglig tillverkning, hvarunder någon sådan icke fick ega rum. I alla dessa åtgöranden skönjas tydliga spår af det mål, hvartill den tidens lagstiftare i ämnet ville komma: bränvinsbrännings fullkomliga skiljande från jordbruket. Men häri låg öfverdriften, häri det mest våldsamma ingrepp i jordbrukarens rätt att, på sätt hvar och en för sin ekonomi kunde finna bäst och gagneligast, dock med iakttagande af för alla lika gällande vilkor, få tillgodogöra sig jordbrukets produkter. Den aldra största mängden af jordbrukare saknade både kapital och produkter för att drifva en till minst 300 kannor uppgående daglig tillverkning, och måste derföre afstå från denna industri. Den bedröfliga påföljden af den ensidiga riktning lagstiftningen tagit dröjde ej heller att visa sig. I orter, sädesgivande utöfver det egna behovet, men från afsättningsorten mera aflägsna, således synnerligast i rikets mellersta och sydligare delar, hade bränvinsbränningen förut lemnat ett äfven begagnadt tillfälle att för minsta kostnad bringa öfverskottet af jordbrukets produkter i marknaden, på samma gång en stor del af dessa genom dranken återgåfvo åkern en del af den växtkraft föregående skördar derifrån upphemtat och utan särskild kost-

nad fördubblade ladugårdens afkastning. Dessa förhållanden hade alltför länge egt bestånd, att icke deras varaktighet äfven för framtiden skulle påräknas. Så skedde äfven vid all uppskattning af jordens värde vid dess köp eller skifte. Med den nya bränvinslagstiftningen kunde dessa värden icke länge bestå. Skördarnes öfverskott fordrade mångdubbel transportkostnad till närliggande afsättningsorter; en stor del af fodret uppoffrades på dessa resor, spillningen minskades vid hemmanen, hvilkas afkastning varit, om man betraktar dess öfvervägande största del, i successivt nedgående; jorden föll i salupris; och tusendetals jordbrukare, hvilka icke kunnat tillvitas annat fel, än att de i sina egendomsköp, sina beräkningar på förväntad inkomst af sitt jordbruk hyst tillit till det bestående, till sina folkombuds vilja och förmåga att icke tillskapa för dem ruinerande lagar, hafva från välmåga bringats till tiggarsstafven. Röster hafva visserligen höjts häremot vid riksdagarne, men allt hittills förgäfvades, man har trott, och möjligen tror pluraliteten än i dag, att superiet bäst och säkrast hämmas genom att inskränka sjelfva bränvinstillverkningen; och man har ej velat lyssna till den klagan emot samt i sammanhang dermed stående anspråk på billiga jemkningar i nu gällande lagstiftning i ämnet, som tid efter annan förnummits. Man bör dock kunna hoppas, att den reaktion i allmänna tänkesättet, som utur de våldsamma öfverdrifterna i denna samma lagstiftning efter hand uppväxt, skola nått den utveckling, att frågan, på nytt bragt under ompröfning, skall med mera sans och oväld behandlas, än hittills varit fallet. Det är denna förhoppning, som nu kommer mig att yrka den förändring i nu gällande författning om bränvinstillverkning, att, med bibehållande af nu varande kontroll, nu bestämd tid och skatt för tillverkningen, men med skyldighet för bränvinsbrännaren att förutom skatten, men samtidigt med densammas erläggande, jemväl inbetala för kontrollören fastställt arvode, äfvensom vittnets dagtraktamente, en och hvar som eger eller innehar i mantal satt eller särskildt skattlagd jord, eller är behörig att idka fabriksrörelse, må tillverka bränvin utan något härvid antaget maximum eller minimum per dag. Först genom antagande af ett dylikt stadgande kommer lagstiftningen i ämnet att hvila på en genomförd princip, samt tillverkningen ej, såsom nu, att ytterst bero af för densamma godtyckligt antagna siffror. Man må ej tro, att superiet härigenom skulle främjas, enär dess af- eller tilltagande beror af helt andra omständigheter, nemligen i främsta rummet af folkets uppfostran och sedliga ståndpunkt, samt derefter af lagen om utskänkning och utminuterung af spirituösa drycker; ej heller att någon öfverproduktion af bränvin härigenom skulle uppstå, då denna tillverkning, såsom all annan, ytterst regleras af efterfrågan och pris, dervid ej endast den inhemska marknaden kan eller bör tagas i betraktande.

Med stöd af hvad jag nu haft äran anföra, får jag påyrka,

att Riksdagen för sin del måtte besluta samt uti underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om vidtagande af de utaf

mig här ofvan föreslagna förändringar i Kongl. Maj:ts nådiga, nu gällande Förordning om villkoren för bränvinstillverkning.

Om remiss till Bevillnings-Utskottet af denna motion anhålles.

Stockholm i Januari 1870.

J. A. Åstrand.

N:o 250.

Af Herr **J. A. Åstrand**: *Rörande förändrade bestämmelser i fråga om utskrifning och tryckning af de hos Riksdagens Kamrar förda protokoll.*

Genom 1868 års riksdagsbeslut, att prenumeranter å riksdagstrycket skulle få detsamma sig kostnadsfritt på posten tillsändt, togs utan tvifvel ett stort steg framåt för tillmötesgående af den större allmänhetens önsksningar att fullständigt erhålla del af Riksdagarnes förhandlingar. Men om intresset härför skall bibehållas, och hvilket för Riksdagen bör vara långt ifrån likgiltigt, erfordras nödvändigt, dels att Kamrarnes protokoll skyndsammare än hittills skett befordras till trycket, dels ock att de fullständigt upptaga de förelupna diskussionerna. Till den förra bristens afhjelpande kunna erforderliga åtgärder af Riksdagens Kanslideputerade vidtagas, utan att någon särskild motion i ämnet erfordras; men så är ej förhållandet för afhjelpandet af de luckor i protokollen, hvilka härflyta deraf, att en och annan talare aldrig återlemnar sitt för korrigerig från endera Kammarens kansli uttagna anförande. Till förekommande af detta oskick finnes ej, så vidt jag kan inse, någon annan utväg, än att protokollen skrivas med kopia-bläck, samt att hvarje anförande, straxt det af notarierna blifvit nedskrifvet, afdrages, så att tvenne exemplar deraf erhållas. Det ena af dem framlägges då till korrigerig, men det andra förvaras i kansliet för att till tryck utlemnas, i händelse talaren icke inom den i arbetsordningen stadgade tid återställt det för korrigerig tillgängliga exemplaret. Derest Riksdagen, såsom jag hoppas, bifaller detta förslag, är långt ifrån något stort steg taget framåt för riksdagsförhandlingarnes snabbare delgifvande åt allmänheten; men det torde med den rund-